

ZAWARTOŚĆ

Suma flawonoidów

Roztwór podstawowy. Umieścić 2,000 g sproszkowanej substancji roślinnej (355) (2.9.12) w gilzie aparatu do ekstrakcji ciągłej (typu Soxhlet). Dodać 100 mL heptanu OD i ogrzewać pod chłodnicą zwrotną do otrzymania bezbarwnego wyciągu. Pozostawić do ochłodzenia i odrzucić heptan. Dodać 90 mL metanolu OD i kontynuować ekstrakcję z ogrzewaniem pod chłodnicą zwrotną do otrzymania bezbarwnego wyciągu. Pozostawić do ochłodzenia. Przenieść metanолоwый roztwór do kolby miarowej poj. 100 mL. Przemycić kolbę ekstrakcyjną kilkoma mililitrami metanolu OD. Połączyć roztwory metanолоwe i uzupełnić metanolem OD do 100,0 mL. Uzupełnić 10,0 mL tego roztworu wodą OD do 100,0 mL i energicznie wytrząsnąć.

Roztwór badany. Uzupełnić 10,0 mL roztworu podstawowego roztworem (20 g/L) chlorku glinu OD w metanolu OD do 100,0 mL.

Roztwór odniesienia. Uzupełnić 10,0 mL roztworu podstawowego metanolem OD do 100,0 mL.

Po 15 min zmierzyć absorbancję (2.2.25) roztworu badanego przy 425 nm wobec roztworu odniesienia.

Obliczyć procentową zawartość sumy flawonoidów, w przeliczeniu na rutynę, wg poniższego wzoru:

$$\frac{A \times 1000}{m \times 37}$$

tj. przyjmując absorbancję właściwą dla rutyny równą 370.

A = absorbancja roztworu badanego przy 425 nm;

m = masa badanej substancji roślinnej, w gramach.

Rutyna. Chromatografia cieczowa (2.2.29).

Roztwór badany. Umieścić 0,500 g sproszkowanej substancji roślinnej (355) (2.9.12) w kolbie stożkowej i dodać 50,0 mL metanolu OD. Zważyć, poddawać 30 min działaniu ultradźwięków i pozostawić do ochłodzenia. Zważyć i uzupełnić metanolem OD stratę rozpuszczalnika. Wytrząsnąć energicznie, przesaczyć i uzupełnić 2,0 mL przesączu metanolem OD do 10,0 mL.

Roztwór porównawczy (a). Rozpuścić 10,0 mg trójwodnego rutozydu CSP w 2 mL metanolu OD i uzupełnić 50% (V/V) metanolem OD do 10,0 mL. Uzupełnić 2,0 mL tego roztworu 50% (V/V) metanolem OD do 10,0 mL.

Roztwór porównawczy (b). Rozpuścić 10,0 mg 7-glukozydu apigeniny OD i 10,0 mg rutyny OD w 30 mL metanolu OD, i uzupełnić 50% (V/V) metanolem OD do 50,0 mL.

Kolumna:

– wymiary: długość 0,25 m, średnica wewnętrzna 4,6 mm;

– faza nieruchoma: żel krzemionkowy do chromatografii z grupami oktadecylosililowymi OD (5 µm).

Faza ruchoma:

– faza ruchoma A: 1% (V/V) lodowaty kwas octowy OD;

– faza ruchoma B: metanol OD;

Czas (min)	Faza ruchoma A (% V/V)	Faza ruchoma B (% V/V)
0 – 5	68	32
5 – 20	68 → 50	32 → 50
20 – 30	50 → 0	50 → 100
30 – 35	0	100

Szybkość przepływu: 1,3 mL/min.

Detekcja: spektrofotometr przy 350 nm.

Wprowadzenie: 20 µL.

Retencja względna w porównaniu z rutyną (czas retencji = ok. 17 min): 7-glukozyd apigeniny = ok. 1,1.

Przydatność układu: roztwór porównawczy (b):

– rozdzielnosc: nie mniej niż 1,5 pomiędzy pikami rutyny i 7-glukozydu apigeniny.

Obliczyć procentową zawartość rutyny wg poniższego wzoru:

$$\frac{A_1 \times m_2 \times p \times 5}{A_2 \times m_1}$$

A₁ = powierzchnia pików rutyny na chromatogramie roztworu badanego;

A₂ = powierzchnia pików rutyny na chromatogramie roztworu porównawczego (a);

m₁ = masa badanej substancji roślinnej użyta do przygotowania roztworu badanego, w gramach;

m₂ = masa trójwodnego rutozydu CSP użyta do przygotowania roztworu porównawczego (a), w gramach;

p = podana procentowa zawartość rutyny w trójwodnym rutozydzie CSP.

01/2015:2427

SOPHORAE JAPONICAE FLOS IMMATURUS

Pąki kwiatowe perełkowca japońskiego

Sophora flower-bud; Sophora (bouton floral de)

DEFINICJA

Cafe, wysuszone pąki kwiatowe *Styphnolobium japonicum* (L.) Schott (syn. *Sophora japonica* L.).

Zawartość:

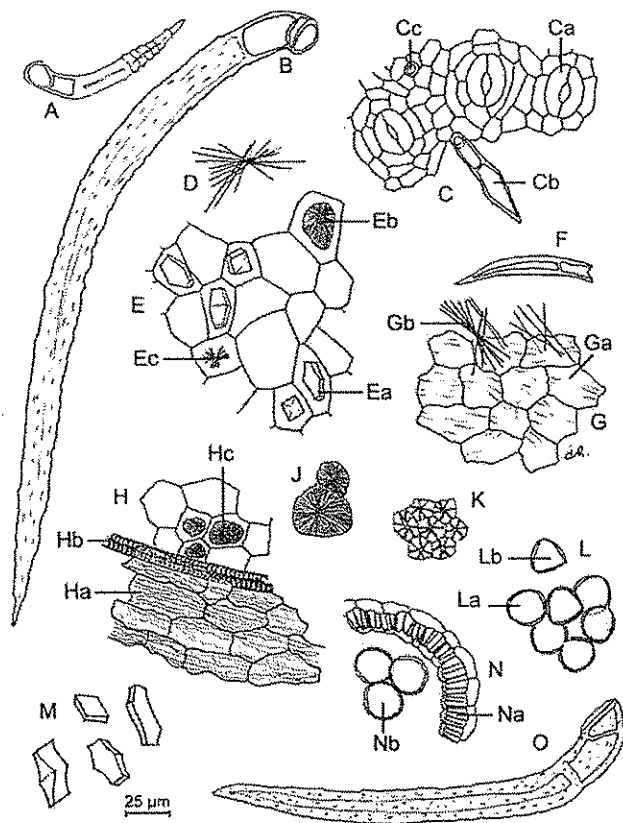
– nie mniej niż 20,0% sumy flawonoidów, w przeliczeniu na rutynę (C₂₇H₃₀O₁₆; m.cz. 611) (wysuszona substancja roślinna);

– nie mniej niż 15,0% rutyny (C₂₇H₃₀O₁₆; m.cz. 611) (wysuszona substancja roślinna).

TOŻSAMOŚĆ

- A. Pąk kwiatowy spłaszczony, kształtu jajowatego lub elipsoidalnego długości ok. 7–10 mm i grubości 3–4 mm, o bardzo cienkiej i krótkiej szypułce. Kielich ciemnozielony lub brązowy, tworzący dolną część pąka, długości ok. 3–4 mm składa się z 5 zrośniętych działek podłużnie prążkowanych przy podstawie. Jasnożółta lub brązawożółta korona, nieotwarta, delikatna, wystająca poza kielich, zawiera 10 wolnych pręcików otaczających położony centralnie słupek.
- B. Badanie mikroskopowe (2.8.23). Proszek jest jasnożółty. Obserwować pod mikroskopem używając roztworu wodzianu chloralu OD. Proszek wykazuje następujące cechy diagnostyczne (ryc. 2427.-1): okrągławe [La] lub trójkątne [Lb] ziarna pyłku [L] z 3 ujściami łagiewkowymi i gładką egzyną, średnicy ok. 18 µm; pojedyncze włoski okrywowe [A, B, E, O] o różnej długości (60–660 µm) lekko wygięte, zwykle składające się z 1 lub 2 komórek podstawy i długiej ostro zakończonej komórki szczytowej o gładkiej lub słabo brodawkowatej ścianie; fragmenty działek [C] z występującymi anomocytycznymi aparatami szparkowymi (2.8.3) z 4–8 komórkami przysparkowymi [Ca], włoski okrywowe [Cb] lub ślady po nich [Cc]; fragmenty płatków [G, H] o komórkach pokrytych drobnoprążkowanym naskórkiem [Ga, Ha], niekiedy z towarzyszącymi drobnymi naczyniami pierścieniowatymi lub spiralnymi [Hb] i miękiszem zawierającym w niektórych komórkach krystaliczne złoże rutyny [Hc]; fragmenty miękiszu [E] płatków zawierające pryzmatyczne jedyńce szczawianu

wapnia [Ea] i krystaliczne złogi rutyny [Eb]; fragmenty pylników [N] wykazujące obecność charakterystycznej warstwy włóknistej, w przekroju poprzecznym [Na] lub widziane z powierzchni [K], niewykształcone ziarna pyłku [Nb]; jedyńce szczawianu wapnia, poza komórkami [M]. Obserwować pod mikroskopem używając *roztworu wodzianu chloralu OD*, bez ogrzania preparatu: widoczne są brunatnawożółte kryształy rutyny, w komórkach lub poza nimi, w postaci krystaliczne złągów [Eb, Hc, J], w postaci wachlarzowatych agregatów bardzo drobnych igiełek [D, Ec, Gb].

Ryc. 2427.-1. Rysunek do badania B tożsamości sproszkowanej substancji roślinnej pąków kwiatowych peretkowca japońskiego

C. Chromatografia cienkowarstwowa (2.2.27).

Roztwór badany. Do 0,2 g sproszkowanej substancji roślinnej (355) (2.9.12) dodać 5,0 mL *metanolu OD*, poddawać 10 min działaniu ultradźwięków i przesączyć.

Roztwór porównawczy. Rozpuścić 10 mg *hiperozydu OD* i 10 mg *rutyny OD* w 10 mL *metanolu OD*.

Płytki: płytka TLC z żelazem krzemionkowym OD (5–40 µm) [lub płytka TLC z żelazem krzemionkowym OD (2–10 µm)].

Faza ruchoma: bezwodny kwas mrówkowy OD, woda OD, *octan etylu OD* (10:10:80 V/V/V).

Naniesienie: 10 µL [lub 5 µL] w postaci pasm 10 mm [lub 8 mm].

Rozwijanie: na odległość 10 cm [lub 6 cm].

Suszenie: na powietrzu.

Detekcja: poddać działaniu roztworu (10 g/L) *estru aminoetylowego kwasu difenyloborowego OD* w *metanolu OD*, a następnie roztworu (50 g/L) *makroglu 400 OD* w *metanolu OD*; pozostawić na powietrzu ok. 30 min do wysuszenia i obejrzyć w nadfiolecie przy 365 nm.

Wyniki: poniżej podano kolejność fluoryzujących pasm obecnych na chromatogramach roztworu porównawczego

i roztworu badanego. Ponadto, na chromatogramie roztworu badanego mogą być obecne inne słabe pasma fluoryzujące.

Górna część chromatogramu	
	Pomarańczowożółte pasmo
	Brunatne pasmo
	2 zielone pasma
Hiperozyd: żółtawopomarańczowe pasmo	
Rutyna: pomarańczowożółte pasmo	Bardzo intensywne pomarańczowożółte pasmo (rutyna)
Roztwór porównawczy	Roztwór badany

BADANIA

Zanieczyszczenia (2.8.2): nie więcej niż 5% otwartych kwiatów i nie więcej niż 2% innych zanieczyszczeń.

Strata masy po suszeniu (2.2.32): nie więcej niż 11,0%; po suszeniu 1,000 g sproszkowanej substancji roślinnej (355) (2.9.12) 2 h w suszarce w temp. 105°C.

Popiół całkowity (2.4.16): nie więcej niż 9,0%.

ZAWARTOŚĆ

Suma flawonoidów

Roztwór podstawowy. Umieścić 1,00 g sproszkowanej substancji roślinnej (355) (2.9.12) w gilzie w aparacie do ekstrakcji ciągłej (typu Soxhlet). Dodać 100 mL *heptanu OD* i ogrzewać pod chłodnicą zwrotną do otrzymania bezbarwnego wyciągu. Pozostawić do ochłodzenia i odrzucić heptan. Dodać 90 mL *metanolu OD* i kontynuować ekstrakcję z ogrzewaniem pod chłodnicą zwrotną do otrzymania bezbarwnego wyciągu. Pozostawić do ochłodzenia. Przenieść metanолоwый roztwór do kolby miarowej poj. 100 mL. Przemycić kolbę ekstrakcyjną kilkoma mililitrami *metanolu OD*. Połączyć roztwory metanолоwe i uzupełnić *metanolem OD* do 100,0 mL. Uzupełnić 10,0 mL tego roztworu *wodą OD* do 100,0 mL i energicznie wytrząsnąć.

Roztwór badany. Uzupełnić 10,0 mL roztworu podstawowego roztworem (20 g/L) *chlorku glinu OD* w *metanolu OD* do 100,0 mL.

Roztwór odniesienia. Uzupełnić 10,0 mL roztworu podstawowego *metanolem OD* do 100,0 mL.

Po 15 min zmierzyć absorbancję (2.2.25) roztworu badanego przy 425 nm wobec roztworu odniesienia.

Obliczyć procentową zawartość sumy flawonoidów, w przeliczeniu na rutynę, wg poniższego wzoru:

$$\frac{A \times 1000}{m \times 37}$$

tj. przyjmując absorbancję właściwą dla rutyny równą 370.

A = absorbancja roztworu badanego przy 425 nm;

m = masa badanej substancji roślinnej, w gramach.

Rutyna. Chromatografia cieczowa (2.2.29).

Roztwór badany. Umieścić 0,200 g sproszkowanej substancji roślinnej (355) (2.9.12) w kolbie stożkowej i dodać 50,0 mL *metanolu OD*. Zważyć, poddawać 30 min działaniu ultradźwięków i pozostawić do ochłodzenia. Zważyć i uzupełnić *metanolem OD* stratę rozpuszczalnika. Wytrząsać energicznie, przesączyć i uzupełnić 2,0 mL przesączu *metanolem OD* do 10,0 mL.

Roztwór porównawczy (a). Rozpuścić 10,0 mg trójwodorowego rutozydu CSP w 2 mL *metanolu OD* i uzupełnić 50% (V/V) me-

tanolem OD do 10,0 mL. Uzupełnić 2,0 mL tego roztworu 50% (V/V) metanolem OD do 10,0 mL.

Roztwór porównawczy (b). Rozpuścić 10,0 mg 7-glukozydu apigeniny OD i 10,0 mg rutyny OD w 30 mL metanolu OD, i uzupełnić 50% (V/V) metanolem OD do 50,0 mL.

Kolumna:

- wymiary: długość 0,25 m, średnica wewnętrzna 4,6 mm;
- faza nieruchoma: żel krzemionkowy do chromatografii z grupami oktadecylosililowymi OD (5 µm).

Faza ruchoma:

- faza ruchoma A: 1% (V/V) lodowaty kwas octowy OD;
- faza ruchoma B: metanol OD;

Czas (min)	Faza ruchoma A (% V/V)	Faza ruchoma B (% V/V)
0 – 5	68	32
5 – 20	68 → 50	32 → 50
20 – 30	50 → 0	50 → 100
30 – 35	0	100

Szybkość przepływu: 1,3 mL/min.

Detekcja: spektrofotometr przy 350 nm.

Wprowadzenie: 20 µL.

Retencja względna w porównaniu z rutyną (czas retencji = ok. 17 min): 7-glukozyd apigeniny = ok. 1,1.

Przydatność układu: roztwór porównawczy (b):

- rozdzielczość: nie mniej niż 1,5 pomiędzy pikami rutyny i 7-glukozydu apigeniny.

Obliczyć procentową zawartość rutyny wg poniższego wzoru:

$$\frac{A_1 \times m_2 \times p \times 5}{A_2 \times m_1}$$

A_1 = powierzchnia pików rutyny na chromatogramie roztworu badanego;

A_2 = powierzchnia pików rutyny na chromatogramie roztworu porównawczego (a);

m_1 = masa badanej substancji roślinnej użyta do przygotowania roztworu badanego, w gramach;

m_2 = masa trójwodoru rutozydu CSP użyta do przygotowania roztworu porównawczego (a), w gramach;

p = podana procentowa zawartość rutyny w trójwodoru rutozydzie CSP.

01/2015:2538

URTICAE RADIX

Korzeń pokrzywy

Nettle root; Ortie (racine d')

DEFINICJA

Wysuszone, całe lub połamane podziemne części *Urtica dioica* L. lub *Urtica urens* L., lub ich mieszańców lub ich mieszaniny.

TOŻSAMOŚĆ

- A. Nieregularne, walcowate kłace, szarawobrunatne, niekiedy purpurowe lub zielonawe, o średnicy 3–10 mm, międzywęzłach długości do 2–3 cm, z głębokimi, podłużnymi bruzdami, następującymi kolejno krótkimi, nieznacznie zgrubiałymi węzłami; węzły z licznymi korzeniami, o powierzchni zewnętrznej szarawobrunatnej, średnicy 0,5–2 mm i długości do ok. 10 cm. Na przekroju poprzecznym widoczna

cienka, ciemna kora, o wewnętrznej części kremowobiałej z pustym rdzeniem. Przełam kłacza jest włóknisty i nierówny, szczególnie w części wewnętrznej.

- B. Badanie mikroskopowe (2.8.23). Proszek jest jasny żółtawobrunatny. Obserwować pod mikroskopem używając roztworu wodzianu chloralu OD. Proszek wykazuje następujące cechy diagnostyczne: fragmenty brunatnawego korka o komórkach cienkościennych; fragmenty naczyń brzeźnie jamkowanych o średnicy 50–150 µm, fragmenty włókien o zgrubiałych, zdrewniałych ścianach, występujących pojedynczo lub w grupach; liczne fragmenty cienkościennego mięksiszu, zawierającego niekiedy duże gruzły szczawianu wapnia; nieliczne rozproszone, pojedyncze kryształki szczawianu wapnia; fragmenty promieni rdzeniowych o lekko zgrubiałych i jamkowanych ścianach.

- C. Chromatografia cienkowarstwowa (2.2.27).

Roztwór badany. Do 2 g sproszkowanej substancji roślinnej (355) (2.9.12) dodać 10 mL metanolu OD. Poddawać 10 min działaniu ultradźwięków i przesączyć. Odparować przesącz do sucha i rozpuścić pozostałość w 2 mL metanolu OD.

Roztwór porównawczy. Rozpuścić 1 mg skopoletyny OD w 10 mL metanolu OD (roztwór A). Rozpuścić 10 mg arbutyny OD i 20 mg β-sitosterolu OD w metanolu OD, dodać 1 mL roztworu A i uzupełnić metanolem OD do 10 mL.

Płytki: płytka TLC z żelazem krzemionkowym F_{254} OD (5–40 µm) [lub płytka TLC z żelazem krzemionkowym F_{254} OD (2–10 µm)].

Faza ruchoma: bezwodny kwas mrówkowy OD, metanol OD, woda OD, octan etylu OD (2,5:4:4:50 V/V/V/V).

Naniesienie: 20 µL [lub 10 µL] w postaci pasm 10 mm [lub 8 mm].

Rozwijanie: na odległość 8 cm [lub 6 cm].

Suszenie: 5 min na powietrzu.

Detekcja A: obejrzeć w nadfiolecie przy 365 nm.

Wyniki A: poniżej podano kolejność pasm obecnych na chromatogramach roztworu porównawczego i roztworu badanego. Ponadto, na chromatogramie roztworu badanego mogą być obecne inne fluoryzujące pasma.

Górna część chromatogramu	
Skopoletyna: niebieskie pasmo fluoryzujące	Niebieskie lub zielonawoniebieskie pasmo fluoryzujące
_____	_____
_____	_____
Arbutyna: zielonawobrunatne pasmo	Niebieskie pasmo fluoryzujące (skopoletyna)
_____	_____
Roztwór porównawczy	Roztwór badany

Detekcja B: poddać działaniu roztworu aldehydu anyżowego OD i ogrzewać 5–10 min w temp. 100–105°C; obejrzeć w świetle dziennym.

Wyniki B: poniżej podano kolejność pasm obecnych na chromatogramach roztworu porównawczego i roztworu badanego. Ponadto, na chromatogramie roztworu badanego mogą być obecne inne pasma.